

**YARGITAY KARARLARI IŐIŐINDA DAVA DİLEKÇESİNDE
YER ALAN UNSURLARIN EKSİK OLMASI HALİNDE
UYGULANACAK HÜKÜMLER**

Arş. Gör. Emre KIYAK*

ÖZET

Yazılı yargılama usulünde veya basit yargılama usulünde dava prosedürü, davacı tarafından mahkemeye verilen bir dilekçenin kaydedilmesi ile başlar. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 119 uncu maddesinin birinci fıkrası, bir dava dilekçesinin unsurlarını göstermektedir. Bu düzenlemenin ikinci fıkrası, söz konusu unsurların bir kısmının mevcut olmamasının yaptırımını göstermektedir. Fakat bu düzenleme (m. 119/2), dilekçenin bütün unsurlarına uygulanacak yaptırımları belirlemeye yetersizdir. Bu nedenle, m. 119/2 yaptırımına tabi olmayan unsurların mevcut olmaması halinde uygulanabilecek düzenlemeleri belirlemek gerekli olmaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: *Medeni usul hukuku, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, dava, dava dilekçesi, dava dilekçesinin unsurları.*

---

* Atatürk Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı.

REGULATIONS APPLICABLE IN THE CASE OF LACK OF THE ELEMENTS IN PETITION IN THE LIGHT OF SUPREME COURT'S DECISIONS

ABSTRACT

Lawsuit proceeding begins with recording of a petition given by plaintiff to the court in written proceeding or basic proceeding. First paragraph of Art. 119 of Civil Procedure Law No. 6100 shows the elements of a lawsuit petition. Second paragraph of this regulation shows the sanction of the case of lack of some of these elements. But this regulation (Art. 119/2) is not enough to determine the applicable sanctions to all elements of the petition. So it is necessary to settle applicable regulations in the case of lack of the elements which are not tied to sanction of Art. 119/2.

KEYWORDS: *Law of Civil Procedure, Civil Procedure Law No. 6100, lawsuit, lawsuit petition, elements of lawsuit petition.*

GİRİŞ

Dava dilekçesinde bulunan unsurların bir kısmının hiç mevcut olmaması veya mevcut olmakla birlikte noksan bırakılmış olması halinde nasıl hareket edileceği noktasında Kanunun 119 uncu maddesinin ikinci fıkrasının yeterli olmamasının uygulamada getirdiği belirsizliğin giderilmesine katkı sağlamak doğrultusunda hazırlanan bu çalışmada, ilk olarak dava dilekçesinin unsurları hakkında genel bir bilgi verilecek, bu unsurlar ve özellikle 119 uncu maddenin ikinci fıkrasının uygulanması açısından eksiklik kavramı tanımlanmaya, böylelikle anılan düzenleme ile oldukça yakın uygulama alanına sahip olan 31 inci madde ve maddi hataların düzeltilmesine ilişkin 183 üncü maddenin uygulanma alanlarının sınırları tespit edilmeye çalışılacaktır. Sonrasında ise, eksikliğin giderilmesi hususunda 119 uncu maddenin ikinci fıkrasına tabi olan unsurlar açısından meydana gelebilecek eksiklikler ve uygulanabilecek yaptırımlar dile getirilecektir. Son olarak, eksikliğin giderilmesi hususunda Kanunun sessiz kaldığı unsurlar açısından nasıl bir yöntem izleneceği belirlenmeye çalışılacaktır. Sonuç kısmında ise,

çalışmaya ilişkin genel kanaatimiz ve uygulamadaki belirsizliğin aşılmasına yönelik bir düzenleme önerisi sunulacaktır.¹

Ş.1. DAVA DİLEKÇESİNİN UNSURLARI

Hukuk yargılamasında, gerek yazılı yargılama gerek basit yargılama usulünde dava, mahkemeye hitaben yazılan bir dilekçeyle açılır. Bir dava dilekçesinin hangi unsurları içermesi gerektiği, 6100 sayılı Kanunun 119 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) ilâ (h) bentleri arasında gösterilmiştir. Bu düzenlemeden hareketle dava dilekçesinde bulunması gereken unsurları şu şekilde sıralamak mümkündür: *Mahkemenin adı* (a), *davacı ile davalının adı, soyadı ve adresleri* (b), *davacının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası* (c), *varsa tarafların kanuni temsilcilerinin ve davacı vekilinin adı, soyadı ve adresleri* (ç), *davanın konusu ve malvarlığı haklarına ilişkin davalarda, dava konusunun değeri* (d), *davacının iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri* (e), *iddia edilen her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceği* (f), *dayanılan hukuki sebepler* (g), *açık bir şekilde talep sonucu* (ğ), *davacının, varsa kanuni temsilcisinin veya vekilinin imzası* (h). Burada sayılan unsurlardan hukuki sebeplerin (g) bir dava dilekçesinde belirtilmesi *zorunlu* olmadığı genel olarak kabul edilmektedir. Yani dava dilekçesinde hukuki sebeplerin belirtilmemiş olmasının yahut yanlış belirtilmiş olmasının *hukuken* bir yaptırımı yoktur.²

Bir davanın temel unsurları sayılan *taraflar, dava konusu (ile malvarlığı haklarına ilişkin davalarda değeri)* ve *dava sebebi olan vakıalar* ile m. 119/2'nin getirdiği düzenlemeler de dikkate alınarak

¹ Çalışmada sadece kanun numarası belirtilerek yapılan göndermeler 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili maddesini ifade etmektedir.

² Bkz. ULUKAPI, Ömer, *Medenî Usûl Hukuku*, Konya 2014, s. 232; PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet, *Medenî Usûl Hukuku*, 14. bs., Ankara 2013, s. 507; KARSLI, Abdurrahim, *Medeni Muhakeme Hukuku Ders Kitabı*, 3. bs., İstanbul 2012, s. 490; MERİÇ, Nedim, "Hâkimin Davayı Aydınlatma Yükümlülüğü", *DEÜHFD*, 11 (Özel S.), 2009, s. 395-396; UMAR, Bilge, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, Ankara 2011, s. 355; KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder, *Medenî Usul Hukuku*, 22. bs., Ankara 2011, s. 296-297. Karş. POSTACIOĞLU, s. 527.

*davacının (kanuni temsilcisinin) veya vekilinin imzası ve deliller öğretide dava dilekçesinin zorunlu unsurları olarak kabul edilmektedir.*³ Zira hâkim, bu unsurların mevcut olmadığı bir dava dilekçesini incelemeye alamayacaktır. Kanun, dava dilekçesinin unsurlarını nitelendirme noktasında herhangi bir ayrıma gitmemekle birlikte, bunların eksik olması halinde uygulanacak yaptırımlar açısından bir ayrıma gitmektedir.⁴ 119 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre, bir dava dilekçesinde davacı ile davalının adı, soyadı ve adresleri, davacının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, varsa tarafların kanuni temsilcilerinin ve davacı vekilinin adı, soyadı ve adreslerinin, açık bir şekilde talep sonucunun veya davacının, varsa kanuni temsilcisinin veya

---

³ Bkz. KARSLI, s. 491.

⁴ Yargıtay ise bir kararında, dava dilekçesinde yer alan bazı eksiklikleri biçimsel eksiklik olarak nitelendirmiştir: “...*Medeni usul hukukunda biçime yönelik hükmün ve müeyyidesinin uygulanması kural olmakla birlikte biçimsel eksikliğin somut olayın özelliklerine göre herhangi bir özel çaba ve araştırma gerekmeksizin mahkemece tamamlanması mümkün ve bu yöndeki uygulama yargılamanın makul süre içinde sonuçlandırılmasına yönelik temel ilkeye aykırılık sonucunu da doğurmuyor ise biçimsel eksikliğin tamamlanmasına yönelik yasa kuralının uygulanmasına gerek bulunmadığı gibi bu yöndeki uygulama bizatihi davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması ilkesine aykırı düşecektir. Bu halde mahkemece biçimsel eksikliğin tamamlanmasına yönelik kurulan ara karara ve verilen kesin süreye hukuken değer verilemez ve yasada belirlenen sonuçlara hükmedilemez. Somut olayda, dava dilekçesinde davacının adresinin yer almadığı ve davacı vekilinin (2) haftalık kesin süre verilmesine karşın bu eksikliği tamamlamadığı ancak dava dilekçesi ekinde mahkemeye sunulan fakirlik kâğıdı ile vekaletnamede davacının adresinin yer aldığı anlaşılmaktadır. Mahkemece somut olayın özelliklerine göre dava dilekçesinde yer alan biçimsel eksikliğin herhangi bir özel çaba ve araştırma gerekmeksizin mahkemece tamamlanmasının mümkün olduğu ve biçimsel eksikliğin tamamlanmasına yönelik yasa kuralının uygulanmasına gerek bulunmadığından; davacı vekiline bu eksikliğin tamamlanması için süre verilmesine yönelik ara karara ve verilen kesin süreye hukuken değer verilemeyeceğinden bu ara kararın gereğinin yerine getirilmemesi nedeniyle HMK'nın 119.maddesinin 2.fıkrasına göre davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir...*”
21. HD, 20.2.2013, 2088/2983 (L).

vekilinin imzasının mevcut olmaması halinde, hâkim davacıya eksikliğin giderilmesi için bir haftalık kesin süre verecektir. Eksiklik bu süre içinde giderilmezse *dava açılmamış sayılacaktır*.⁵

Acaba, dava niteliğinde olmayan talepler açısından 119 uncu maddenin ve özellikle bu maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen yaptırımın uygulanması mümkün müdür? Yargıtay'ın bu hususta farklı yönde kararları olduğunu söylemek mümkündür. Mesela Yüksek Mahkeme bir kararında, dava niteliğinde olmayan (kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipte) borca itiraz talebinin incelenmesinde m. 119 düzenlemesinin, 2004 sayılı *İcra ve İflas Kanunu hükümleriyle çelişmeyecek şekilde* uygulanması gerektiğini belirtmiştir.⁶ Bazı

⁵ Davanın açılmamış sayılması ile ilgili bkz. ÖZMUMCU, Seda, “Davanın Açılmasına Bağlanan Hukuki Sonuçların Davanın Açılmamış Sayılması Halinde Değerlendirilmesi”, *İÜHFİM*, Cilt: LXXX, Sayı: 2, 2012, s. 199 vd; ELGÜN, Emel Şeyda, *Medenî Usul Hukukunda Davanın Açılmamış Sayılması ve Sonuçları*, (Danışman: Doç. Dr. Sema TAŞPINAR-AYVAZ), Ankara Üniversitesi SBE, Yayınlanmış YLT, Ankara 2010; DURSUN, Hasan, *Medeni Usul Hukukunda Davanın Açılmamış Sayılması*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Alim TAŞKIN), Gazi Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2007.

⁶ “...İcra mahkemesine yapılan başvuru, İ.İ.K. nun 169/a maddesine dayalı borca itiraz olup, anılan başvuru ise Medeni Usul Hukuku anlamında dava olmadığından H.M.K. nun davaya dair kuralları mutlak olarak uygulanmaz, özel yasa olan İ.İ.K. hükümleriyle çelişmeyecek ölçüde uygulanır. Somut olayda Mahkemece borçluya meşruhatlı davetiye gönderilerek gerek kendi gerekse alacaklı şirketin adresinin bildirilmesinin istenildiği görülmektedir. Borçlunun borca itiraz dilekçesinde adresinin gösterilmediği gerekçesiyle davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi aşırı şekilcilik olup hak kaybına neden olur. Kaldı ki itiraz dilekçesinde alacaklının adres bilgileri mevcut olup, borçlunun adres bilgileri mevcut değil ise de vekilinin adresi ve itiraz dilekçesi ekinde sunulan vekaletnamede ve icra takip dosyasındaki vekaletname, imza beyannamesi gibi belgelerde borçlunun adresinin mevcut olduğu, bu durumda borçlunun adresinin her iki dosya içerisinde de bulunduğu görülmektedir. O halde mahkemece işin esasının incelenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, 6100 Sayılı H.M.K.nun 119/b maddesi gereğince verilen kesin süreye rağmen adres bildirim yapılmadığı gerekçesiyle istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir...” 12. HD, 4.6.2013 14042/20828 (H).

kararlarında ise şikâyet dilekçesinde husumetin eksik ya da yanlış gösterilmesi halinde m. 119/2'nin uygulanması gerektiğini belirtmiştir.⁷

Kanaatimizce, dava dilekçesine ilişkin m. 119 düzenlemesinin, *niteliğine uygun düştüğü ölçüde ve bu hususta özel bir düzenleme mevcut olmaması ihtimallerinde* çekişmesiz yargı işleri ve teknik anlamda dava niteliğinde olmayan itirazın kaldırılması, şikâyet gibi talepler için de uygulanabilmesine bir engel yoktur. Çekişmesiz yargı işleri için bu imkânı sunan, bu taleplerde basit yargılama usulünün uygulanacağını gösteren m. 385/1 düzenlemesi ile 6100 sayılı Kanun ile diğer kanunlarda basit yargılama usulü hakkında hüküm bulunmayan hallerde, yazılı yargılama usulüne ilişkin hükümlerin uygulanacağını belirten m. 322/1 düzenlemesidir. Şikâyet, itirazın kaldırılması gibi dava niteliğinde olmayan ve icra mahkemesinin görev alanına giren talepler açısından ise bu sonuca ulaşılmasını sağlayan, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun icra mahkemesinde basit yargılama usulünün uygulanacağını belirten 18 inci maddesinin birinci fıkrasıdır. Şu halde, 6100 sayılı Kanunun 322 nci maddesinin birinci fıkrasının yazılı yargılama usulüne yapmış olduğu gönderme, burada da geçerli olacaktır. Elbette (2004 sayılı Kanunda olduğu gibi) bu hususta mevcut olan özel düzenlemeler saklı olacaktır.

---

⁷ “...Şikayette hasım gösterilmemesi ya da eksik veya yanlış kişiye husumet tevcih edilmesi talebin reddini gerektirmez. Bu durumda mahkemece şikayetçiye sıra cetvelinde kendisinden önce gelen alacaklılara husumet tevcihi yönünde HMK'nın 119/2, maddesi uyarınca kesin süre verilip bu alacaklılara da şikayet dilekçesi tebliğ edilerek uyuşmazlığın incelenmesi gerekir...” 23. HD, 25.4.2013, 2435/2689 (L); “...Şikayette hasım gösterilmemesi ya da eksik veya yanlış kişiye husumet tevcih edilmesi talebin reddini gerektirmez. Bu durumda mahkemece şikayetçiye sıra cetvelinde sadece kendisine pay ayrılan İstanbul 30. İcra Müdürlüğü'nün 2010/1146 E. sayılı dosya alacaklısı Z. A.'a husumet tevcihi yönünde H.M.K.nın 119/2. maddesi uyarınca kesin süre verilip bu alacaklının da davaya dahil edilmesi, duruşma açılması, şikayet dilekçesi ve duruşma günü tebliğ edilerek, taraf teşkilinin sağlanması, varsa savunma ve delilleri değerlendirilerek uyuşmazlığın incelenmesi gerekirken, taraf teşkili yapılmadan dosya üzerinden hüküm kurulması da doğru olmamıştır...” 23. HD, 20.9.2013, 4680/5617. Aynı yönde bkz. 23. HD, 1.3.2013, 6830/1206; 23. HD, 19.12.2012, 6234/7501 (L).

Yargıtay, dava dilekçesinin unsurlarının eksik olup olmadığını tespit ederken belirli bir dava dilekçesi şablonunu esas almamaktadır. Hatta bazı kararlarında bu tutumu daha ileri götürerek, dava dilekçesinde yer alması gereken bir unsurun burada değil, fakat dilekçe ekinde sunulan bir belgede yer alması halinde eksikliğin giderilmiş olacağı izlenimi doğurabilecek kararlar verebilmektedir.⁸ Kanaatimizce, bu şekilde hareket edilmesi usul ekonomisine uygun olmakla birlikte, *dilekçe ekinde yer alan bu belgelerin davalıya tebliğ edilmemiş olduğu ihtimallerde* hukuki dinlenilme hakkının ihlaline yol açabilecektir. Çünkü davacının adresinin (ve diğer unsurların) dava *dilekçesinde* yer almasının amaçlarından biri, dilekçe kendisine tebliğ edilen davalının bu unsur hakkında bilgi sahibi olabilmesidir. Dava dilekçesiyle birlikte, vekâletname sureti ile mahkeme tensip zaptının davalıya tebliğ edilmemiş olduğu hallerde, dilekçede yer verilmeyen unsurun bu belgelerde yer almasıyla eksikliğin giderilmiş olacağını söylemek oldukça zordur. Bunun gibi, Yargıtay'ın bazı kararlarında benimsemiş olduğu yukarıdaki çözüm tarzı, dava dilekçesinin asıl unsuru niteliğinde olmayan, ikincil derecede öneme sahip bilgiler açısından uygulanmalıdır. Yoksa davalıdan, bir davanın temel unsurları olan tarafların adı ve soyadını, davanın sebebi olan vakıaları ve talep sonucunu dilekçe ekinde yer alan belgelerden tespit etmesini istemek pek adil olmaz.

Mahkeme, davanın açılmasından sonra, dilekçeler aşamasının başında her dosya için bir tensip tutanağı düzenleyecektir. Yönetmelik m.

⁸ Mesela bkz. "...Somut olayda, dava dilekçesine ekli vekaletnamede davacı asilin adresi belirtilmiş, yine mahkemece düzenlenen tensip tutanağı başlığında da davacının vekaletnamede belirtilen bu adresine yer verilmiş olup, artık bu durumda HMK'nun 119/b maddesinde belirtildiği üzere dava dilekçesinde davacının adresinin bildirilmediğinden bahsetmek mümkün değildir. Bu itibarla, mahkemece işin esasına girilerek neticesine göre bir karar vermek gerekirken, yanılıgılı değerlendirmelerle yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir..." 11. Hukuk Dairesi, 30.4.2013, 9419/8579 (H); "...Şikayet, sıra cetvelinin iptali istemine ilişkindir. Şikayet dilekçesine ekli haciz ihbarnamesinde şikayet olunanın adresinin yazılı olduğu görülmekle, mahkemece HMK'nun 114 'üncü maddesi gereği dava şartlarının incelenmesi gerekirken, davanın HMK'nun 119/b maddesi gereği açılmamış sayılmasına karar verilmesi doğru olmamıştır..." 23. HD, 4.7.2012, 3148/4621 (L).

40/1'e göre, bu tutanakta yer alacak hususlar hâkimin takdirinde olmak kaydıyla, tensip tutanağının başına mahkemenin adı, mahkeme çeşitli sıfatlarla görev yapıyorsa hangi sıfatla görev yaptığı, hâkim veya hâkimlerin ve zabıt kâtibinin ad ve soyadları ile sicil numaraları, tarafların kimlikleri ile T.C. kimlik numaraları, varsa kanunî temsilcileri ve vekillerinin ad ve soyadları ile adresleri yazılacaktır. Tensip tutanağında yer *verilebilecek* hususlar ise, maddenin devamında yer alan bentlerde sayılmış olup bunlardan biri (a) bendinde yer alan *dava dilekçesinin Hukuk Muhakemeleri Kanununun 119 uncu maddesinde düzenlenen unsurları taşıyıp taşımadığının tespiti ile eksiklik bulunması halinde ne gibi işlemin yapıldığı* hususudur. İlk olarak bu hususun yazılması zorunlu olmadığına göre, yazılmamasının herhangi bir yaptırım olacağını söylemek zordur. Bununla birlikte, hâkim, dava dilekçesinde yer alan unsurlardan birinin eksik olduğunu tespit etmiş ve davacıya bu eksikliğin giderilmesi için süre tayin edecekse, buna ilişkin bir ara karar verecektir.⁹

§.2. DAVA DİLEKÇESİNİN UNSURLARINDA YER ALAN EKSİKLİKLERİN GİDERİLMESİ

A. Dava Dilekçesinin Unsurları Açısından Eksiklik Kavramının Tanımlanması

119 uncu maddenin ikinci fıkrası “...*kalan hususların eksik olması halinde...*” ifadesini kullanarak, bu maddede düzenlenen yaptırımın uygulanabilmesini *eksiklik* olgusuna tâbi kılmıştır. Burada eksiklikle kastedilenin, anılan unsurun hiç mevcut olmaması mı yoksa mevcut olmakla birlikte eksik yazılmış olması mı noktasında açıklayıcı bir bilgi, düzenlemenin gerekçesinde de mevcut değildir.¹⁰ Kanımızca, hâkime, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda,

---

⁹ “...*davacı vekiline dava dilekçesinde talep sonucunu belirtmek üzere H.M.K.nın 119/g maddesi gereğince meşruhatlı davetiye tebliğine karar verilmiş ve bu tensip tutanağı davacıya tebliğ edilmiş ise de ara kararında bir haftalık kesin süre verilmediğinden tüketici mahkemesince yapılan bu işlem esas alınmak suretiyle yazılı şekilde karar alınması doğru olmamış bu yolda işlem yapılarak sonucuna göre bir karar verilmek üzere kararın bozulması gerekmiştir...*” 15. HD, 20.6.2013, 2525/4029 (H).

¹⁰ Bkz. 119 uncu madde (Tasarı 124) hükümet gerekçesi (Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu 1/574, s. 45).

maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili gördüğü hususlar hakkında, taraflara açıklama yaptırabilme; soru sorabilme; delil gösterilmesini isteyebilme imkânı tanıyan (aslında ödevi yükleyen)¹¹ 31 inci madde ile tarafların veya mahkemenin dava dosyasında bulunan belgelerdeki açık yazı ve hesap hatalarının düzeltilmesine imkân tanıyan 183 üncü madde düzenlemelerinin mevcut olması sebebiyle, eksiklik kavramının tanımlanması noktasında bu yönde bir ayrıma ihtiyaç duyulabilecektir. Çünkü anılan üç düzenlemenin uygulanma alanlarının birbirine oldukça yakın olması, 119 uncu maddenin ikinci fıkrasının uygulanma alanı açısından eksiklik kavramının somutlaştırılmasını gerekli kılmaktadır.

*Eksik kelimesi sözlükte, bir bölümü olmayan, noksan, natamam; mükemmel olmayan, kusurlu, muallel, sakat; az; ihtiyaç duyulan şey (isim) şeklinde tanımlanmaktadır.*¹² 119 uncu maddenin ikinci fıkrasının uygulanması açısından bu tanımın biraz daraltılması gerekecektir. Bu noktadaki görüşümüz, m. 119/2'nin (doğrudan veya kıyasen) uygulanması açısından eksiklik kavramının, *bir unsurun hiç mevcut olmaması yahut hiç mevcut olmaması şeklinde kabul edilmesine yol açabilecek derecede noksan olması şeklinde anlaşılmasıdır.* Aksini, yani eksiklik kavramına, bir unsurun yazılmış olmakla birlikte noksan olmasını içerecek şekilde geniş bir anlam yüklemek, diğer hükümlerin (m. 31; m. 183 ve bazı durumlarda m. 124) uygulanma alanının gereğinden fazla daralmasına yol açabilecektir.

¹¹ “...6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 'hakimin davayı aydınlatma ödevi' başlıklı 31/1. maddesinde 'Hakim, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili gördüğü hususlar hakkında, taraflara açıklama yaptırabilir; soru sorabilir; delil gösterilmesini isteyebilir.' şeklinde düzenlenmiş ve bunun hakimin bir ödevi olduğu açıkça vurgulanmıştır. Davanın ileri sürülüş biçimine göre, davacıların talepleri maddi ve hukuki açıdan belirsiz ve çelişkili olup uyuşmazlığın aydınlatılması için zorunlu olarak davacılarından açıklama istenmelidir...” 23. HD, 27.2.2012, 638/1424 (PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s. 373 dn. 17).

¹² Türk Dil Kurumu Sözlüğü http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.54855fff6cbe95.44954916.

B. Eksikliğin Giderilmesi 119 uncu Maddenin İkinci Fıkrasına Tâbi Kılınan Unsurlar

1. Davacı ile davalının adı, soyadı ve adresleri (m. 119/1-b)

Bir dava dilekçesinde gerek davacının ad ve soyadının, gerek davalı olarak gösterilen kişinin ad ve soyadının yer alması gerekmektedir. Tüzel kişilerin taraf olduğu davalarda ise bunların unvanı ve türüne yer verilecektir.¹³ Çekişmesiz yargı işlerinde ise taraf kavramı söz konusu olmadığından, bu bilgilere *talepte bulunan* veya ilgili olarak gösterilen kişiler için yer verilecek ve bunların mevcut olmaması halinde m. 119/2 hükmü uygulanabilecektir.

Dava dilekçesinde taraflardan birinin veya her ikisinin ad ve soyadına *hiç yer verilmemiş* olması halinde mahkemenin, m. 119/2 hükmünü uygulaması gerekir. Buna mukabil, taraflardan birinin ad ve soyadında bir eksikliğin mevcut olması (yani adın yazılmış olması, fakat soyadının yazılmamış olması veya tam tersi) halinde bakılır: Eğer eksiklik davacının ad ve soyadına ilişkin ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası doğru yazılmış ise sorun yoktur. Bu eksiklik maddi hataların düzeltilmesi (m. 183/1) çerçevesinde giderilebilir. Eğer davacının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yanlış yazılmış ve *davacının kim olduğu hususunda tereddüt yaşıyorsa* hâkimin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile ad ve soyadı arasındaki *çelişkinin*¹⁴ giderilmesi için m. 31/1 çerçevesinde hareket etmesinin mümkün olabileceği kanaatindeyiz. Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yanlış (veya eksik) yazılmakla birlikte davacının kim olduğu hususunda bir tereddüt mevcut değilse (yani yanlış yazılan kimlik numarası başka bir şahsa ait değilse) yine maddi hataların düzeltilmesi (m. 183/1) hükümlerine göre hareket edilebilmelidir.

---

¹³ 119 uncu madde (Tasarı m. 124) Hükümet Gerekçesi (Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu 1/574, s. 45).

¹⁴ Buradaki çelişkidен kasıt şudur: Davacı Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının doğru olduğunu beyan etmiş fakat bu kimlik numarası dilekçede davacı olarak gösterilen kişinin ad ve soyadı ile eşleşmiyorsa, ad ve soyadın düzeltilmesi aksi halde kimlik numarasının düzeltilmesi gerekecektir. Ayrıca bkz. dn. 23 cv.

Adı ve soyadı unsurlarındaki eksiklik veya yanlış yazım, davalıya ilişkin ise durum biraz farklıdır: Eğer söz konusu eksiklik veya yanlış yazım sebebiyle davalının kim olduğu hususunda tereddüt yaşanıyor ve *husumetin yanlış kişiye yöneltilmesi ihtimali ortaya çıkıyorsa*, bu yanlışlığın giderilmesi için iradi taraf değişikliğine ilişkin 124 üncü maddesinin *ancak, maddi bir hatadan kaynaklanan veya dürüstlük kuralına aykırı olmayan*¹⁵ *taraf değişikliği talebi, karşı tarafın rızası aranmaksızın hâkim tarafından kabul edilir* şeklindeki üçüncü fıkrasına göre hareket edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.¹⁶ Aksi halde, yani böyle

¹⁵ Bu hükümde geçen veya dürüstlük kurallarına aykırı olmayan ibaresinin gereksiz olduğunu kabul etmek gerekir. Çünkü taraflar zaten m. 29/1 gereğince dürüstlük ilkesine uygun hareket etmek zorundadır.

¹⁶ Karş. UMAR, s. 349. Davalı tarafta zorunlu dava arkadaşlığı bulunması sebebiyle husumetin yöneltildiği kişiler açısından eksiklik bulunduğu ihtimallerde de m. 124/3 doğrultusunda hareket edilmesi gerekir. Böyle bir ihtimalde taraf teşkilinin sağlanmasında m. 119/2'nin uygulanmasının isabetli olmayacağı kanaatindeyiz. Bkz. KIYAK, Emre, "Hukuk Yargılamasında Usule İlişkin Bazı Sorunların İncelenmesi", *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 96, 2014, s. 57-58. Anılan ihtimalde m. 124/3 (Kararda sehven birinci fıkra denmiş olmalı) ile m. 119/2'nin birlikte kullanılması hususunda bkz. "...Somut olayda; birleşen davanın dilekçesinde, "H. G. mirasçıları" ibaresi kullanılmak suretiyle husumet yöneltilerek dava açıldığı, davacı vekilince mahkemeden alınan yetki belgesi ile H. G. mirasçıları gösteren Ankara Sulh 2. Hukuk Mahkemesinin 15/11/2011 tarihli, 2011/2090 Esas, 2011/2102 Karar sayılı veraset ilamının dosyaya sunulduğu, böylelikle taraf teşkilinin sağlanmasının amaçlandığı görülmektedir. Hal böyle olunca; yukarıda açıklanan 6100 sayılı HMK'nın 119/2 ve 124/1 maddesindeki yasal düzenlemeler gözetilerek H. G. mirasçılarına dava dilekçesinin tebliğ edilerek taraf teşkilinin sağlanması, ondan sonra işin esası bakımından bir değerlendirme yapılması gerekirken yazılı şekilde bir karar verilmiş olması isabetsizdir ..." 1. HD, 6.3.2013, 1792/3300 (L). Elbette taraf teşkilinin sağlanması noktasında özel kanun hükümlerini dikkate almak gerekecektir. Mesela: "...Davacı Hazine, 17.01.2012 tarihli dava dilekçesinde, davalı olarak H. M.'i gösterdikten sonra mirasçılarının tespit edilmesi halinde davaya dahil edileceklerini belirtmiş olup, davalının adresini ve mirasçıların adı ve soyadı ile adreslerini bildirmemiştir. 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı H.Y.Y.nın 119. maddesi gereğince davalının adı, soyadı ve adresleri dava dilekçesinde bulunması gereken

bir ihtimalde de m. 119/2'nin uygulanması, m. 124/3'ün uygulanma alanını önemli ölçüde daraltacaktır. Eğer davalının ad ve soyadındaki eksiklik veya yanlış yazım, husumetin başka bir kişiye yöneltilmesi ihtimalini doğurmuyorsa, m. 183/1 hükümlerine göre hareket edilmesi mümkün olacaktır.

Dava süresince taraflara sağlıklı bir şekilde tebligat yapılabilmesi için, tebligata elverişli adreslerinin davacı tarafından dava dilekçesinde gösterilmesi gerekmektedir. Eğer davacı veya davalının adresi, dava dilekçesinde *hiç yer almıyorsa* m. 119/2 doğrultusunda hareket edilmelidir. Mesela, davalının adresinin hiç gösterilmemiş olması halinde, mahkeme bu eksikliğin giderilmesi için davacıya bir haftalık kesin süre verecektir. Bu süre içinde davacı, davalının adres bilgilerini mahkemeye sunarsa, mahkeme, davacının bildirdiği adrese tebligat yapacaktır. Belirtmek gerekir ki, davacı bu hareketiyle m. 119/2 kapsamında verilen sürenin gereğini yerine getirmiş olur. Gösterilen adrese tebligatın yapılamamış olması ihtimalinde Tebligat Kanunu hükümleri çerçevesinde hareket edilmesi gerekecektir. Nitekim Yargıtay vermiş olduğu kararlarda bu hususa vurgu yapmıştır.¹⁷ Fakat burada bir

---

hususlardandır. Mahkemece aynı maddenin 2. fıkrası gereğince işlem yapılarak hüküm kurulmuş ise de, davacı Hazine vekili 1 haftalık kesin süre içerisinde 3561 sayılı Yasa uyarınca kayyım tayin edilmesini sağlamak üzere dava açmak için yetki verilmesini talep etmesi nedeniyle H.Y.Y.nın 54. maddesi gereğince işlem yapılması gerekirken davanın H.Y.Y.nın 119/2-son cümle gereğince açılmamış sayılmasına karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır..." 20. HD, 5.6.2012, 5588/8498 (L). Benzer şekilde bkz. 18. HD, 25.2.2013, 13071/2398 (H).

¹⁷ Mesela: "...Her ne kadar mahkemece, Hukuk Muhakemeleri Kanununun 119 maddesinde belirtilen dava dilekçesinde bulunması, bulunmaması halinde tamamlanması zorunlu unsurlardan olan davalının açık adresinin bildirilmemiş olduğu gerekçesi ile yazılı şekilde hüküm kurulmuş ise de, anılan kanunun 119. maddesinde belirtilen husus, dava dilekçesinde davalı tarafın adresinin hiç yazılmamış, bildirilmemiş olması durumunda davacı tarafa verilecek bir haftalık kesin süre içinde bu eksikliğin tamamlanmasının istenmesi, tamamlanmaması halinde uygulanacak yaptırımın karşı tarafa ihtar edilmesidir. Aksine düşünce, gerek Tebligat Kanununun tebligata ilişkin ilgili hükümlerini (Teb.K. Md 21- 25-28) gerekse Tebligat Kanununun Uygulanmasına dair Yönetmeliğin ilan

noktaya dikkat çekmek gerekir: Davacı, kendisine verilen süre içinde eksikliği giderirken *dürüstlük ilkesine* uygun hareket etmeli, yani davalının tebligata elverişli adresini araştırmak hususunda gereken özeni göstermelidir. Eğer hâkim, davacının sırf m. 119/2'de öngörülen yaptırımdan kurtulmak amacıyla göstermelik bir adresi mahkeme sunduğunu anlarsa, TMK m. 2/2 gereğince davanın açılmamış sayıldığını *tespit eden*¹⁸ bir kararla davadan el çekmelidir. Mahkeme böyle bir kanaate özellikle, davacının göstermiş olduğu adrese tebligat yapıldığında, tebligat evrakının bilatebliğ dönme sebebinin davalının anılan adreste daha önce hiç oturmamış olduğu ve davalıyı tanıyan bir şahsın da bulunmadığı ihtimalinde ulaşabilecektir. Son olarak vurgulamak gerekir ki, bu dürüstlük ilkesi denetimi ancak davacıya verilen bir haftalık kesin süre üzerine mahkemeye sunulan adres bilgileri açısından söz konusu olacaktır. Buna mukabil, davacının, dava dilekçesinde davalıya ait adres bilgilerini yanlış vermiş olması sebebiyle, bu adrese tebligatın yapılamamış olması ihtimalinde hâkimin TMK m. 2/2 denetimini yapamayacağı (daha doğrusu yapılmasının oldukça zor olacağı) kanısındayız.¹⁹ Bunun sebebi, anılan ihtimalde dolanılmak

tebliğ ile ilgili 48 ve devamı maddelerini işlevsiz hale getirecektir. Bu itibarla, davacı tarafın dava dilekçesinde davalının adresini göstermiş olması, bu nedenle dava dilekçesinde bulunması zorunlu unsurun dilekçede belirtilmiş olduğu göz önüne alınarak davalının tebligata yarar açık adresinin mahkemece araştırılması, davalının adresinin tespit edilmediği durumda tebligat yapılması, bulunamaması halinde ilan tebliğ hususunun düşünülmesi ve sonucu dairesinde hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir..." 2. HD, 21.4.2014, 19833/1005. Aynı yönde bkz. 11. HD, 5492/21835; 6. HD, 6.6.2012, 5245/8474 (H).

¹⁸ Aslında bu ihtimalde mahkemenin kararının, normal şartlarda verilen davanın açılmamış sayılması kararından farklı olarak, bu sonucu ihdas eden bir görüntüye sahip olacağını söylemek de mümkündür. Çünkü bu ihtimalde davanın açılmamış sayılması sonucu kanundaki bir düzenleme gereğince değil, TMK m. 2/2 gereğince yapılan dürüstlük ilkesi denetimi sonucunda doğmuş olup mahkemenin bu yöndeki bir kararı olmadan, anılan yaptırımın *yine de* doğacağını söylemek oldukça zordur.

¹⁹ Ayrıca bkz. "...Davacı vekili, dava dilekçesinde davalıya ait adresi bildirmiş, davalının belirtilen adresine tebligat yapılamamıştır. Mahkemece, H.M.K.nın 119. maddesi gereği davalının adresini bildirmek

istenen m. 119/2 hükmünün olayda hiç uygulanmamış olmasıdır. Yine bu ihtimalde (yani dava dilekçesinde davalının adresinin bildirilmiş, fakat bu adrese tebligat yapılamamış olması halinde) m. 119/2 hükmü uygulanmayacak, Tebligat Kanunu hükümlerine göre hareket edilecektir.²⁰ Eğer davacı, dava dilekçesinde davalının kimlik veya adres bilgilerini *bilerek* yanlış göstererek husumetin yanlış kişiye yöneltilmesine sebep olmuş ve bu sebeple üçüncü kişilerin haklarının zedelenmesine yol açmış ise, bunun sonuçlarına katlanacaktır.²¹

üzere aynı maddenin 2. fıkrası uyarınca davacı vekiline bir haftalık kesin süre verilmesi üzerine davacı vekili tarafından süresinde davalının yeni adresinin bildirilmediği gerekçesiyle H.M.K.nın 115/2 maddesinde dava şartı yokluğu sebebiyle davanın usulden reddine karar verilmiştir. 6100 Sayılı H.M.K.nın 119/2. maddesi dava dilekçesinde eksiklik bulunması durumunda uygulanacak usul kurallarını düzenlemektedir. Davacı, dava dilekçesinde davalının adresini bildirmiş olması sebebiyle bu maddenin somut olayda uygulama yeri bulunmadığından belirtilen gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir... 14. HD, 25.6.2013, 6999/9807 (H).

²⁰ Bkz. 2. HD, 15.5.2013, 1283/13844.

²¹ “...Ortaklığın giderilmesi davasında davacılar miras bırakımı ile aynı ad, soyad ve baba adını taşıyan davalı H. E.'in, davalı belediyece taraf olarak gösterildiği ve adres olarak gerçek malik yerine davalının adresinin bildirildiği ve davanın diğer aşamalarında bu davalının muhatap alınarak nihai olarak paranın ödendiği anlaşılmaktadır. HUMK 179. (HMK. 119.) maddesi gereğince davalının adı, soyadı ve adresini bildirmek davacının yükümlülüğündedir. Dolayısıyla ad benzerliği ve karışıklığa neden olmayacak biçimde davalıya ait kimlik bilgilerinin detaylandırılması ve adresinin bildirilmesi davacının sorumluluğundadır. Kaldı ki, hissedar olmakla da diğer kayıt maliklerini davalı belediyenin bulması ve bilmesi olanak dahilinde iken, yeterli araştırmayı yapmadan yanlış adres vererek davacıların zararına sebebiyet verdiğiinden kusurlu eylemi sabittir. Şu durumda davalı Melikgazi Belediye Başkanlığı'nın da davalı H. ile birlikte sorumluluğuna hükmolunmak gerekirken yazılı gerekçe ile bu davalı hakkındaki davanın reddi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir...” 4. HD, 19.11.2013, 12894/18082 (H).

2. Davacının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası (m. 119/1-c)

Davacının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, dava dilekçesinde yer verilmesi gereken unsurlar arasında sayılmıştır. Kanun, gerçek kişiler için bu unsuru belirtmiş olmakla birlikte, tüzel kişiler için, bunlara özgü kimlik numarasının gösterilmesi gerektiğine ilişkin bir düzenlemeye yer vermemiştir. Fakat basit yargılama usulünde verilen dava dilekçesi formunda yer alacak hususları gösteren Yönetmelik m. 37/1-c bendine göre, bu formda davacının T.C. kimlik numarası ile varsa ticaret sicil numarası veya tüzel kişi kimlik numarasına yer verilecektir. Buradan hareketle kanun koyucunun, tüzel kişiler için de kimlik numarası bilgisinin dava dilekçesinde yer alması gerektiği şeklinde bir iradesinin mevcut olduğu sonucuna ulaşmakla birlikte, Kanunda bu yönde bir düzenleme mevcut olmadığından, m. 119/2 yaptırımına tâbi olacak şekilde, tüzel kişiler için anılan bilginin dava dilekçesinde yer alması gerektiğini söylemek kanımızca biraz zordur. Nitekim 119 uncu maddenin (Tasarı m. 124) hükümet gerekçesinde yer alan “... *Maddeyle davacının gerçek kişi ve Türk vatandaşı olması halinde Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarasının da dava dilekçesinde belirtilmesi esası getirilmiştir...*” şeklinde tüzel kişileri ayık tutan bir izlenim uyandıran ifadeler, bu kanımızı kuvvetlendirmektedir.²² Aynı gerekçe sebebiyle, yabancıların dava açması halinde (varsa) onların yabancı kimlik numarasının da dava dilekçesinde yer almasına gerek olmadığını söylemek mümkündür. *Fakat gerek tüzel kişiler gerek yabancılar için söz konusu olan kimlik numarasının dava dilekçesinde yer alması gereken unsurlar olarak kabul edilmesi ve noksanlıklarının m. 119/2'ye tâbi kılınmasının daha tutarlı bir çözüm tarzı olacağını özellikle vurgulamak gerekir.*

Dava dilekçesinde, davacının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının hiç gösterilmemiş olması halinde, mahkemenin bu eksikliğin giderilmesi için m. 119/2 doğrultusunda hareket etmesi gerekir. Buna mukabil, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasına yer verilmiş olmakla birlikte bunun eksik veya hatalı olması halinde bakılır: Eğer eksiklik veya hata, maddi hata kapsamında değerlendirilebiliyorsa m. 183/1

²² Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/574), s. 45.

doğrultusunda hareket edilir. Buna mukabil, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının hatalı verilmiş olması sebebiyle davayı açan kişinin kim olduğu hususunda tereddüt yaşıyorsa çelişkinin²³ giderilmesi için m. 31/1 doğrultusunda hareket edilmesi mümkün olmalıdır.

3. Varsa tarafların kanuni temsilcilerinin ve davacı vekilinin adı, soyadı ve adresleri (m. 119/1-ç)

Davacı, dava ehliyetine sahip olmadığı hallerde kanuni temsilcisi tarafından temsil edilecektir. Bu ihtimalde, dilekçenin davacı (veya davalı) kısmında dava ehliyetine sahip olmayan taraf gösterilmekte, bunun altına ise, kendisine karşı usul işlemlerinin yapılacağı kanuni temsilcinin adı, soyadı ve adresine yer verilmektedir. Davacının (veya kanuni temsilcinin) davayı bir vekil aracılığıyla açtığı durumlarda ise, vekilin (avukatın) adı, soyadı ve adresine yer verilmektedir.

Tarafların kanuni temsilcileri ile davacı vekilinin ad, soyadı veya adres bilgilerindeki eksiklikler için de yukarıdaki açıklamalar paralelinde hareket edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Yani bu bilgilerden bir yahut birkaçına hiç yer verilmemiş ise m. 119/2 doğrultusunda, bu bilgilere hatalı yahut eksik yer verilmiş olması halinde ise duruma göre, m. 183/1 veya m. 31/1 doğrultusunda hareket edilmesi gerekir. Dava takip yetkisinin, hak sahibi dışında üçüncü bir kişi tarafından kullanıldığı ihtimallerde de dava dilekçesinde bu kişinin adı, soyadı ve adresine (dava takip yetkisi sahibi olarak) yer verilmeli ve kanımızca eksikliği halinde m. 119/2 hükmü (kıyasen)²⁴ uygulanmalıdır.

4. Açık bir şekilde talep sonucu (m. 119/1-ğ)

Davacı, mahkemeden ne türde bir hukuki koruma istediğini *talep sonucu* kısmında açık ve tereddüde yer vermeyecek şekilde ayrıntılı olarak yazar. Talep sonucunun niteliğine göre davanın eda davası, tespit davası yahut inşaa dava olup olmadığı, niceliğine göre ise terditli dava, objektif dava birleşmesi, seçimlik dava yahut kısmi dava olup olmadığı anlaşılır. Belirtmek gerekir ki, davanın temel unsurlarından biri olan dava

---

²³ Bkz. dn. 14.

²⁴ 119 uncu maddenin ikinci fıkrasının kanunda yer almayan unsurlar açısından kıyasen uygulanmasının mümkün olup olmadığı hususunda bkz. aşa. C/1. “Bu unsurlara uygulanacak yaptırımın belirlenmesi” başlığı altındaki açıklamalar.

konusunun belirlenmesinde de dava dilekçesinin *konu kısmı değil*, talep sonucu kısmı esas alınır (m. 303/1). Bu nedenle, talep sonucunu dava konusuna ait bir unsur olarak nitelendirmek mümkündür.²⁵

Talep sonucu, dava konusu ve değeri (m. 119/1-d) açısından *yedek unsur* vazifesi görebilmektedir. Yani dava konusu ve malvarlığı haklarına ilişkin davalarda bunun değeri, davanın konusu kısmında belirtilmemiş olmasa bile, bu eksiklik talep sonucundan giderilebiliyor iken, bunun tam tersi mümkün değildir. Yani talep sonucu hiç yazılmamış ise, bu yöndeki eksiklik dava konusunda yer alan bilgilerden tamamlanamaz. Çünkü dava konusu kısmında ne türde bir dava açıldığı bilgisine (yani davanın ismine) ve değerine *kısaca* yer verilir. Buna mukabil, talep sonucunda davacı, mahkemeden istediği hukuki korumanın türüne ve niceliğine, açık ve tereddüde sebep olmayacak derecede ayrıntılı bir şekilde yer verecektir.

Davacının, dava dilekçesinde talep sonucunu hiç yazmamış olması halinde, m. 119/2 doğrultusunda hareket edilmesi gerekir. Buna mukabil, davacı, dava dilekçesinde talep sonucuna yer vermekle birlikte, dava sebebine göre bunu *eksik* bırakmışsa, böyle bir ihtimalde eksikliğin giderilmesi için bir haftalık kesin sürenin verilemeyeceği açıktır. Çünkü anılan ihtimalde artık dava dilekçesinde bir talep sonucu mevcut olup bunun eksik yazılmasının sonuçlarına davacı katlanacaktır.²⁶ Bununla birlikte, yazılı yargılama usulünde, söz konusu eksikliğin (*ileri sürülen dava sebeplerine uygun olarak*) cevaba cevap dilekçesinde giderilmesi mümkün olacaktır (m. 141/1). Basit yargılama usulünde ise artık iddiayı genişletme/değiştirme yasağı dikkate alınacaktır (m. 319/1).

Talep sonucunun mevcut, fakat bunun *açık/anlaşılır olmadığı* hallerde ise, yine m. 119/2'ye gidilmesine gerek olmayacağı kanısındayız.²⁷ Çünkü böyle bir ihtimalde talep sonucunun

²⁵ Bkz. MERİÇ, s. 391.

²⁶ Bu ihtimalde m. 31/1'e de işlerlik kazandırılmaz. Bkz. MERİÇ, s. 392 vd.

²⁷ Karş. "...Dava dilekçesinde talep sonucu açıkça belli olduğundan, mahkemenin "davacının talep sonucunu dava dilekçesinde HMK. 'un 119/1-ğ maddesine göre açıkça bildirmek başka ifade ile taleplerini somutlaştırmak zorunda olduğu, bu zorunluluğu yerine getirmeyen davacının dava açmakta hukuki yararının varlığından söz edilemeyeceği" gerekçesi yerinde değildir. Kaldı ki talep sonucunun açık olmadığı kabul

açıklattırılması *hâkimin davayı aydınlatma ödevi* (m. 31) çerçevesinde istenecektir.²⁸ Talep sonucundaki hata veya eksikliğin, maddi hata

edilse dahi 119/2 maddesi uyarınca dava dilekçesindeki bu eksikliğin tamamlanması için süre verilmesi gerekirken bu kurala da uyulmamıştır..." HGK, 17.10.2012, 9-838/715 (L). 22. Hukuk Dairesinin de bu yönde bir çok kararı bulunmaktadır. Mesela bkz. 30.9.2013, 26613/20156; 30.4.2014, 9969/1068; 5.6.2014, 13996/16035. Kanımızca talep sonucu ile vakıaların örtüşmemesinin sebebinin vakıaların yahut talep sonucunun eksik bırakılması olduğu hallerde m. 31'e işlerlik kazandırmak noktasında dikkat etmek gerekir. Ayrıca bkz. ve karşı. MERİÇ, s. 393 vd.

²⁸ ULUKAPI, s. 235; MERİÇ, s. 392. "...davacının dilekçesinde talep ettiği 29.600 lira paranın; dava tarihindeki TL değeri mi, yoksa 36 yıl önceki (paradan 6 sıfır atılmadan önceki) TL değeri mi olduğu hususu anlaşılamamaktadır. HUMK'nun 75/2.maddesi (6100 Sayılı H.M.K. md.31). Hâkim, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili gördüğü hususlar hakkında, taraflara açıklama yaptırabilir; soru sorabilir; delil gösterilmesini isteyebilir, hükmünü amirdir. O halde, mahkemece; istenilen miktarın ne olduğu davacı taraftan sorulup saptanmalı, müddeabihin miktarı tam olarak belirlendikten sonra, HUMK'nun 8.maddesi gereğince, mahkemenin görevli olup olmadığı hususunda bir karar verilmelidir. Yanılgılı değerlendirme ve eksik inceleme sonucu, yazılı şekilde görevsizlik kararı verilmiş olması doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir..." 3. HD, 4.10.2011, 13202/14736 (H); "...Öte yandan dava dilekçesinde nelerin yer alması gerektiği hususu 1086 sayılı HUMK'nun 187.maddesi ve 6100 sayılı HMK'nun 119.maddesinde düzenlenmiştir. 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 31.maddesinde ise; 'Hâkim, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili gördüğü hususlar hakkında, taraflara açıklama yaptırabilir; soru sorabilir; delil gösterilmesini isteyebilir.' hükmüne yer verilmiştir. O halde açıklık bulunmayan hallerde hâkim, dava dilekçesinin açıklanmasını ilgili taraftan her zaman isteyebilir. Davacı tarafa da dava dilekçesini açıklaması için süre verilmiş olup davacı, mahkemeye sunduğu 12.10.2009 tarihli dilekçesinde, dava konusu taşınmazın alımına katkıda bulunduğunu, mülkiyetin eşi davalı N. adına oluştuğunu, anılan davalının boşanma davası açılması üzerine davalı eşinin kendisinden mal kaçırmak için taşınmazı muvazaalı olarak diğer davalı eniştesine temlik ettiğini ileri sürüp, tapu iptali ve tescil, olmazsa katılma alacağının hesaplanmasını ve tahsilini istediğini belirtmiştir..." HGK, 10.4.2013, 8-1505/494 (L). Fakat

kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olduğu ihtimallerde ise m. 183/1 doğrultusunda hareket edilmesi mümkün olacaktır.

5. Davacının, varsa kanuni temsilcisinin veya vekilinin imzası (m. 119/1-h)

Her dilekçede olduğu gibi dava dilekçesinde de imzanın yer alacağı malumdur. Belirtmek gerekir ki, bu unsur ya hiç mevcut değildir ya da mevcuttur. Zira imzanın eksik atılmış olması gibi bir kavramdan bahsedilemez. Bu nedenle, dava dilekçesinin davacı (varsa kanuni temsilcisi veya vekili) tarafından imzalanmamış (veya kanaatimizce sahibinin teşhisine imkân vermeyecek ölçüde paraflanmış)²⁹ olması ihtimalinde m. 119/2'nin uygulanması gerekecektir. Bu eksiklik

Yargıtay'ın, talep sonucunun açık/anlaşılır olmadığı ihtimallerde de m. 119/2'nin uygulanmasına yönelik kararları da mevcuttur. Mesela: “...*Hukuk Muhakemeleri Kanununun 119/1-ğ maddesine göre, açık bir şekilde talep sonucunun dava dilekçesinde bulunması gereken hususlardan olduğu, 119/2. maddesine göre ise, dava dilekçesinde talep sonucunun açık olmaması halinde, hâkim davacıya eksikliği tamamlaması için bir haftalık kesin süre vereceği ve bu süre içinde eksikliğin tamamlanmaması halinde davanın açılmamış sayılmasına karar verileceği düzenlenmiştir. Mahkemece, belirtilen yasal düzenleme uyarınca gerektiğinde davacı Orman Yönetimi vekiline talep sonucunun açıklattırılması, taşınmazın tapu kaydı getirilip, tarafların sunacakları deliller toplanarak sonucuna göre bir hüküm kurulması gerekirken, yanlış hukuki nitelendirme ile davanın kamulaştırma kararının iptaline yönelik olduğu yönündeki kabule dayanılarak, yazılı şekilde hüküm kurulması usûl ve yasaya aykırıdır...*” 20. HD, 19.11.2012, 5974/12970. Aynı yönde bkz. 9. HD, 16.1.2013, 1757/5742; 3. HD, 16.1.2013, 22379/369 (H).

²⁹ Parafın imza yerine geçip geçmeyeceği öğretide tartışmalı olmakla birlikte, Türk hukukunda, alelâde bir el işaretinden ibaret olmayan, sahibinin teşhisine imkân verebilecek ölçüde şekillenmiş ve herhalde metni kabul edip yürürlüğe koyma iradesini yeterince yansıtan paraf şeklindeki imzanın da, imza yerine geçeceğinin yaygın olarak kabul edildiği dile getirilmiştir. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip (HATEMİ, Hüseyin/SEROZAN, Rona/ARPACI, Abdülkadir), *Borçlar Hukukuna Giriş, Hukukî İşlem, Sözleşme*, (Borçlar Hukuku: Genel Bölüm: Birinci Cilt), 4. bs., İstanbul 2008, s. 281 (prg. 7). Ancak sahibinin kim olduğunu teşhise elverişli olmayacak derecede basit işaretlerin imza yerine geçeceğini düşünmek makul bir anlayış olmaz.

yargılamanın ilerleyen aşamalarında fark edilmişse de m. 119/2 uygulanacaktır.³⁰

C. Eksik Olması Halinde Hangi Yaptırımın Uygulanacağı Kanunda Gösterilmeyen Unsurlar

1. Bu unsurlara uygulanacak yaptırımın belirlenmesi

Kanun, dava dilekçesinde yer alan *mahkemenin adı* (a), *dava konusu ve malvarlığı haklarına ilişkin davalarda, dava konusunun değeri* (d), *davacının iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri* (e), *iddia edilen her bir vakanın hangi delillerle ispat edileceği* (f), *dayanılan hukuki sebepler* (g) olarak sıralanan unsurların eksik olması halinde ne şekilde hareket edileceği noktasında bir düzenleme ihtiva etmemektedir. Yargıtay'ın bu unsurların mevcut olmaması halinde de m. 119/2'nin kıyasen uygulanması şeklinde bir eğiliminin mevcut olduğunu söylemek mümkündür.^{31,32} Bu şekilde hareket edilmesinin mümkün olup olmadığı noktasında şunları söylemek mümkündür: 119 uncu maddenin ikinci fıkrası, verilen kesin süre içinde eksikliğin giderilmemiş olmasının sonucunu davanın açılmamış sayılması olarak öngörmüştür. Davanın açılmamış sayılması *davanın takipsiz*

---

³⁰ KARSLI, s. 491.

³¹ Bkz. aş. Kararlar. 21. Hukuk Dairesi, bu unsurlara uygulanacak yaptırımlar belirlenirken, Kanun'da yer alan diğer hükümlerin de göz önünde bulundurulmasına dikkat çekmektedir: "...HMK'nın 119/2 maddesinde birinci fıkranın (a), (d), (e), (f) ve (g) bentlerinde yer alan hususların eksik olması halinde ne şekilde karar verileceğine dair bir düzenleme bulunmadığından bu hallerde mahkemenin ne şekilde karar vermesi gerektiği sorusunun yanıtı Yasa'nın diğer hükümleri de göz önünde tutularak belirlenmelidir..." 5.12.2012, 16743/22172 (L).

³² Belirtmek gerekir ki, Yüksek Mahkeme bir kararında, dava dilekçesinin unsurlarında yer alan ve biçimsel eksiklik olarak nitelendirdiği eksikliklerin tamamlanmasında usul ekonomisine ağırlık verilmesi gerektiğinin altını çizmiş, hatta bu noktada hâkimin eksikliğin tamamlanması için vereceği sürenin bir anlam ifade edemeyeceğini dahi dile getirebilmiştir. Bkz. dn. 4.

bırakılması üzerine kabul edilen bir müessese³³ olup bu sonuç, kanunda düzenlenen bir usul işleminin yerine getirilmemesi sebebiyle *kendiliğinden* ortaya çıkmakta, mahkemenin bu sonucu gösteren kararı ise ihdasî değil, izharî nitelikte olmaktadır.³⁴ Kanunda öngörülme- yen hallere, davanın açılmamış sayılması sonucunun bağlanamayacağı³⁵ göz önüne alındığında, aşağıda incelenecek unsurların dava dilekçesinde mevcut olmaması halinde m. 119/2'ye göre hareket edilemeyeceği malumdur. Aksi yönde düşünülürse, bu ihtimalde m. 119/2'nin kıyasen uygulanmasına bir engel olmayacaktır. *Kanaatimizce aksi yönde düşünmek dava dilekçesi açısından mümkündür. Çünkü mahkemenin, belirli bir usul işleminin yapılması için tarafa vereceği sürenin yerine getirilmemesi halinde oluşacak temel sonuç o usul işleminin yapılmamış*

³³ ÖZMUMCU, s. 199-200; DURSUN, s. 13-14; İYİMAYA, Ahmet, "Sorumluluk Davasının Açılmamış Sayılması", *YD*, 16 (1-2), 1990, s. 46; ULUKAPI, Ömer, *Medeni Usul Hukukunda Tarafların Duruşmaya Gelmemesi*, Konya 1997, s. 145.

³⁴ ATALI, Murat, "Hukuk Yargılamamızda Genel Mahkemeler, Görev Kavramı ve Görevsizlik Kararı", *Prof. Dr. Halil Cin'e Selçuk Üniversitesinde 10. Hizmet Yılı Armağanı*, Konya 1995, s. 546; DURSUN, s. 181; ÖZMUMCU, s. 201; UMAR, s. 445. "...İşlemden kaldırıldığı tarihten itibaren 3 ay geçtikten sonra ve fakat hüküm iş çokluğu nedeni ile henüz açılmamış sayılması hakkında bir karar veremediği bir dava dahi açılmamış sayılır..." 13. HD, 28.2.1992, 1489/1792 (YILMAZ, Zekeriya, *Medeni Usul Hukukunda Davanın Açılmamış Sayılması*, 2. bs., Ankara 2008, s. 224 dn. 12); "...Ne var ki, derdestlik itirazına konu olan 2011/708 es. s. davanın, HMK'nun 119. maddesi çerçevesinde dava dilekçesindeki esaslı unsurların eksikliğinden ötürü 30.12.2011 tarihinde reddine karar verildiği ve süresi içerisinde temyiz edilmediği; her ne kadar anılan davada "davanın reddine" şeklinde hüküm kurulmuş ise de, HMK'nun 119/1. maddesinde sayılan eksikliklerin aynı maddenin 2. fıkrası hükmü uyarınca "davanın açılmamış sayılması" hukuki sonucunu doğuracağı ve "davanın reddine" karar verilmesinin değinilen hukuki sonucu ortadan kaldırmayacağı; bu durum karşısında da, 2011/708 es. s. davanın 04.01.2012 tarihinde açılmış bulunan eldeki dava bakımından HMK'nun 114. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendinde belirtilen derdestlik koşulu kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır..." 1. HD, 7.12.2012, 16143/14684 (L).

³⁵ İYİMAYA, s. 50; ELGÜN, s. 187; DURSUN, s. 14.

sayılmasıdır. Dava dilekçesi de davanın açılması için yapılan bir usul işlemi olduğuna göre, dava dilekçesinin (m. 119/2'deki ayrıma gidilmeksizin) Kanun'da belirtilen *herhangi*³⁶ bir unsuru ihtiva etmemesi sebebiyle mahkemece verilecek süreye uyulmaması (yani tüm unsurları içeren bir dava dilekçesi verilmemesi) halinde, davanın açılması usul işlemi yapılmamış sayılacak, yani dava açılmamış sayılacaktır. Buna mukabil, öğretide m. 119/2'ye tabi olmayan unsurlar için, hâkimin davacıya tamamlanması için kesin süre veremeyeceği de ileri sürülmüştür.³⁷ Bu hususta bir diğer görüş ise, anılan unsurların zorunlu unsur olmadığından hareketle her zaman tamamlanabileceği yönündedir.³⁸

2. Mahkemenin adı (m. 119/1-a)

Dava dilekçesi mahkemeye hitaben yazıldığından, bu dilekçenin başına sunulduğu mahkemenin adına yer verileceği malumdur. Dava dilekçesinde, mahkemenin adının hiç mevcut olmamasının kanaatimizce pratikte bir sakıncası olmayacaktır.³⁹ Zira tevzi işlemi tamamlanmakla, bu dilekçenin hangi mahkemeye ait olduğu noktasındaki belirsizlik ortadan kalkacaktır. Davalı da, davanın hangi mahkemede açıldığını (yani mahkemenin adını), tebellüğ ettiği tebligat evrakından anlayacaktır. Kısaca, bu unsura hiç yer verilmemiş olmasının veya eksik yer verilmiş olmasının pratikte bir sakıncası olmayıp anılan eksikliğin m. 183/1 veya m. 31/1 doğrultusunda giderilmesi mümkün olacaktır.

---

³⁶ Fakat mahkemenin adı, hukuki sebep unsurlarını bundan ayırık tutmak gerekir. Bu unsurlara ilişkin açıklamalarda da ifade edileceği üzere, anılan unsurların mevcut olmamasının aslında herhangi bir yaptırımını olmayacaktır. Bunun gibi, bazı unsurların eksik veya yanlış yazılmış olması halinde de farklı yaptırımlar söz konusu olabilecektir. Mesela bkz. B/1. "Davacı ile davalının adı, soyadı ve adresleri (m. 119/1-b)", C/4. "Davacının iddiasının dayandığı bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri (119/1-e)" başlıkları altındaki açıklamalar.

³⁷ Bkz. PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s. 511 vd.

³⁸ KARSLI, s. 491.

³⁹ Bkz. KARSLI, s. 476; UMAR, s. 348; ULUKAPI, s. 237; KIYAK, Kitap, s. 41. Karş. KURU/ARSLAN/YILMAZ, s. 300. Yazarlar, bu ihtimalde mahkeme belli olmadığından davanın pratik olarak görülmesinin mümkün olmayacağı görüşündedir.

Dava dilekçesinde mahkeme adının *yanlış belirtilmiş* olması ihtimalinde durum değişebilecektir.⁴⁰ Mesela sulh hukuk mahkemesine hitaben yazılmış bir dava dilekçesinin asliye hukuk mahkemesine sunulması halinde şu şekilde bir belirsizlik ortaya çıkacaktır: Ya dava dilekçesi gerçekten asliye hukuk mahkemesine hitaben yazılmak istenmiş, sulh ibaresine sehven yer verilmiş ya da sulh hukuk mahkemesine hitaben yazılmış, fakat hatalı olarak asliye hukuk mahkemesine sunulmuştur. İlk ihtimalde, anılan eksikliğin giderilmesi noktasında m. 183/1 doğrultusunda hareket edilmesi mümkündür. İkinci ihtimalde ise, dava dilekçesinde mahkemenin adı doğru belirtildiği, hatalı olan dava açma işlemi olduğu için m. 119/2, m. 183/1 veya m. 31/1 çerçevesinde hareket edilmesi mümkün olmayacak, davacı hatalı işleminin sonuçlarına katlanacaktır. Elbette uygulamada böyle bir ihtimalin ortaya çıkması oldukça zordur. Çünkü dava dilekçesini havale eden yazı işleri müdürü, dilekçede yer alan mahkeme adının sunulduğu mahkemeden farklı olduğunu gördüğünde, henüz dava dilekçesini havale etmeden dilekçe sahibini uyurabilecek, ona, gerçekte hangi mahkemede dava açmak istediğini sorabilecektir.

3. Davanın konusu ve malvarlığı haklarına ilişkin davalarda, dava konusunun değeri (m. 119/1-d)

Davacı, dava dilekçesinin konu kısmına, açmış olduğu davanın neye ilişkin olduğunu ve malvarlığı haklarına ilişkin davalarda dava konusunun değerini yazmak durumundadır. Buradaki nitelendirme, bir anlamda davanın *ismini* koymaktır. Çünkü konu kısmında, davanın *alacak davası, tapu kaydının düzeltilmesi davası, boşanma davası* gibi isim olarak nitelendirilmesi yapılır. Buna mukabil, açılan davanın hangi dava çeşide girdiği talep sonucundan anlaşılır. Yukarıda talep sonucu kısmında⁴¹ da belirttiğimiz üzere, eğer dilekçenin *konu kısmında* davanın konusu ve malvarlığı haklarına ilişkin davalarda, bunun değeri

⁴⁰ Eğer dilekçe mahkeme yerine başka bir makama yazılmış ise, böyle bir dilekçeyle dava açma işleminin gerçekleştirilemeyeceği açıktır. Bkz. KURU, Baki, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, C. II, 6. bs., İstanbul 2001. s. 1573. Fakat söz konusu yanlışlık sehven bir hatadan kaynaklanıyorsa, davanın açılması sırasında yazı işleri müdürü, davacıyı uyararak bu hatanın giderilmesini isteyebilmelidir.

⁴¹ Bkz. 25 cv.

belirtilmemiş ise, hâkim talep sonucuna bakar: Eğer talep sonucundan bu hususta net bir bilgi sahibi olabiliyorsa (-ki talep sonucu doğru bir şekilde yazılmış ise, bu bilgiye sahip olacaktır) bu unsurun eksik olduğundan bahsedilmeyecektir. Buna mukabil, talep sonucundan bu yönde bir bilgiye sahip olamıyorsa, kanımızca birçok durumda talep sonucu açık/anlaşılır olmadığı için böyle bir ihtimal doğmuş olacağından, hâkimin m. 31/1 doğrultusunda talep sonucunu açıklattırması gerekecektir. Eğer talep sonucu dava dilekçesinde hiç mevcut değilse, m. 119/2'ye göre hareket edilecektir.⁴²

Belirtmek gerekir ki, dava konusunun değerinin gösterilmesi 492 sayılı Harçlar Kanunu açısından da önem arz etmektedir. Bu Kanunun 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre, dava konusunun değerinin belirlenebilmesinin mümkün olduğu hallerde, dava dilekçelerinde değer gösterilmesi mecburi olup gösterilmemişse davacıya tespit ettirilecektir. Davacı tespitten kaçınırsa, dava dilekçesi işleme konmayacaktır. Bu ihtimalde dava zaten açılmamış olduğu için, m. 119/2'nin uygulanmasına gerek olmayacaktır. Buna mukabil, dava konusunun değeri noksan gösterilmişse, 492 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine göre hareket edilecektir (492 sayılı Kanun m. 16/4). Buna göre, yargılama sırasında mahkemece tespit edilen değer in dava dilekçesinde gösterilen değerden fazla olduğu anlaşılırsa, yalnızca o celse için yargılamaya devam olunacak, takip eden celseye kadar noksan değer üzerinden peşin karar ve ilam harcı tamamlanmadıkça davaya devam edilmeyecektir.⁴³

---

⁴² ULUKAPI, s. 237.

⁴³ "...Dava 30.09.2011 tarihinde açılmış olup görevsizlikle Asliye Ticaret Mahkemesine gelmiştir. Mahkemece 21.11.2011 tarihli tensiple, başvuru ve peşin harç toplamı 77,80 TL'nin bir haftalık kesin süre içinde ödenmesi, ödenmemesi halinde davanın açılmamış sayılmasına karar verileceğinin ihtarı şeklinde ara karar oluşturulmuş ve anılan ihtarata içerir tensip zaptı davacı vekiline tebliğ edilmiş, bilahare de harcın verilen sürede yatırılmadığı gerekçesiyle davanın açılmamış sayılmasına karar verilmiştir. 6100 sayılı HMK'nun 119/1-d maddesinde dava konusunun değerinin gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir. Mahkemece ödenmesi gereken harç hesaplanabildiğine göre dava konusunun değerinin gösterildiği kabul edilmelidir. Dava harcının ödenmemesi Harçlar Kanununun 32. maddesinde düzenlenmiş olup yargı işlemlerinden alınacak harçlar ödenmedikçe

4. Davacının iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri (m. 119/1-e)

Dava sebeplerinin mahkemeye sunulmasında vakıalara dayandırma teorisi gereğince bir davanın sebebi, taraflar arasında meydana gelen olaylar (vakıalar) olup⁴⁴ bu nedenle dava dilekçesinde anılan vakıaların dayandığı hukuki sebeplerin (normların) belirtilmesine gerek olmayıp vakıaların sıra numarası altında *açık özetlerinin*⁴⁵ bildirilmesi yeterlidir.

---

müteakip işlemler yapılamaz. Mahkemece bu durumda dosyanın işlemde kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken olayda uygulama yeri bulunmayan HMK'nun 119/2 hükmü uyarınca davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir..." 19. HD, 21.3.2013, 295/4936 (L).

⁴⁴ Bkz. ANSAY, s. 237-238; BİLGE/ÖNEN, s. 439.

⁴⁵ Vakıaların, hukuki sebep olarak algılanmaya yol açacak derecede soyut şekilde bildirilmesi halinde mahkeme, dava sebebinin açıklanmasını isteyip istememe noktasında tereddüde düşebilecektir: "...Davacı, miras bırakanı A.'nin maliki olduğu 7576 ve 8270 parsel sayılı taşınmazlarda davalıların murisi olan kızı N.'ye doğrudan ve dava dışı kişi vasıtasıyla yaptığı temliklerin muvazaalı olduğunu, taşınmazların bir kısım paylarının davalılar üzerinde, bir kısım paylarının dava dışı kişilere temlik edildiğini, ayrıca davalılara miras paylarına karşılık verilen 14547 parseldeki 7 nolu taşınmazla ilgili tazminat talep ettiğini ileri sürerek, miras payı oranında iptal tescil ve tazminata karar verilmesini istemiştir. Davalılar, iddiaların doğru olmadığını belirterek davanın reddini savunmuşlardır. Mahkemece, verilen kesin süreye rağmen davacı tarafça iddiasının dayanağı vakıaların bildirilmediği, taşınmazların intikal ve son durumlarına ilişkin açıklama yapılmadığı, usulüne uygun açılmış bir dava bulunmadığı gerekçesiyle dava dilekçesinin iptaline karar verilmiştir... İddianın ileri sürülüş biçimi, içeriğinden ve toplanan delillerden, davacının muris muvazaası hukuksal nedenine dayandığı, miras bırakan tarafından temlik edilen taşınmazlara ilişkin parsel numaraları da bildirildiği, nitekim bu hususta mahkemece bilirkişi incelemesi yatırıldığı, ibraz edilen raporda çekişmeye konu edilen temlikler ve daha sonra yapılan ifraz ve imar uygulamaları ile oluşan taşınmazların ve mülkiyet durumunun belirtildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda dava dilekçesinin iptalini gerektirir bir hususun bulunduğundan söz etme olanağı yoktur..." 1. HD, 12.4.2012, 1904/4244.

Dava dilekçesinde dava sebebi olan vakıalar gösterilmiş, fakat bunların eksik sunulmuş olması halinde, hâkimin *tarafarca getirilme ilkesinin* geçerli olduğu bir davada bu eksikliğin giderilmesini isteyemeyeceği açıktır.⁴⁶ Eğer dava, yazılı yargılama usulüne tâbi ise, davacı zaten dava dilekçesinde göstermediği vakıaları, cevaba cevap dilekçesinde gösterme imkânına sahip olacaktır (m. 141/1). Buna mukabil, dava basit yargılama usulüne tâbi ise, davacı böyle bir imkâna sahip olamayacak ve kural olarak iddianın genişletilmesi/değiştirilmesi yasağıyla karşılaşacaktır.

Dava dilekçesinde vakıaların hiç gösterilmemiş olması halinde, bu eksikliğin m. 31/1 çerçevesinde giderilmesinin mümkün olduğu

---

⁴⁶ PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s. 512. Karş. “*Bu halde hakimin talep sonucunun haklı olup olmadığını denetleyebilmesi ileri sürülen vakıalardaki eksikliklerden dolayı mümkün olmayıp söz konusu eksikliklerin tamamlattırılması zorunludur. Davayı aydınlatma yükümlülüğünün bu işlevi, bir taraftan hukukî dinlenilme hakkına uyulmasını temin ederken diğer taraftan da iddialara ilişkin somutlaştırmayı sağlamaktadır. Örneğin bir tazminat davasında sadece zararın doğduğundan bahsedilmiş ve zararın miktarı, şekli gibi bilgiler tarafça verilmemiş ise bu bilgilerin tamamlattırılması gerekecektir. Bunun gibi hukuka aykırı olay ortaya konulurken olayın gerçekleştiği yer ve zamana ilişkin bilgiler gibi bazı bilgiler verilmemiş ise, bunların da tarafa tamamlattırılması ve böylelikle talep sonucunu hakkında bir değerlendirme yapılması gerekecektir...*”MERİÇ, s. 397 vd. Yazarın cümlelerine burada yer verilmesinin sebebi bir yanlış anlaşılmanın önüne geçilmek istenmesidir. Burada verilen misallerde gerçekten hâkim taraflardan açıklama isteyebilecektir. Çünkü buradaki *eksiklik* bizim yukarıda m. 31/1’in uygulanma imkânı bulamayacağı tarzda bir eksiklik değildir. Gereğesi farklı şekillerde ifade edilebilirse de (bkz. MERİÇ, s. 398-399’de sunulan görüşler ve yazarın, bizim de katıldığımız aynı hayat olayından çıkan bütün vakıalar için değil, dava açmakla belirli bir kalıba sokularak yargı organının önüne getirilen vakıalar bütünü içinde hâkimin davayı aydınlatma yükümlülüğünün uygulama alanı bulacağı şeklindeki görüşü) anılan ihtimallerde hâkim tarafından, taraflardan açıklama istemek suretiyle vakıa eksikliğinin tamamlanması mümkün olacaktır. Fakat iddiayı genişletme/değiştirme yasağı kapsamında kabul edilen vakıa ilavelerinin m. 31/1 çerçevesinde mahkemeye sunulması mümkün olmamalıdır.

kanaatindeyiz.⁴⁷ Fakat öğretilde, m. 119/2 hükmünün kıyasen uygulanarak bu eksikliğin gidermesi için davacıya bir haftalık kesin süre verilebileceği de ileri sürülmüştür.⁴⁸ Elbette anılan eksikliğin giderilmediği bir dava dilekçesi, karşı tarafa tebliğ edilmeyeceği gibi herhangi bir işleme de konulamayacaktır. Eğer davacı, verilen süre içinde eksikliği giderirse, mahkeme dava dilekçesini karşı tarafa tebliğ edecek, aksi halde dava açılmamış sayılacaktır. Vakıalar gösterilmiş fakat bunların açık/anlaşılır olmaması halinde ise, bu yöndeki belirsizliğin m. 31/1 çerçevesinde giderilmesi mümkün olmalıdır.⁴⁹

5. İddia edilen her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceği (m. 119/1-f)

Davacı ileri sürmüş olduğu vakıaların hangi delillerle ispat edileceğini dava dilekçesinde belirtmek durumundadır. 6100 sayılı Kanunun 119 uncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi *her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceği* demek suretiyle, delillerin belirtilmesi noktasında somutlaştırma yüküne vurgu yapmaktadır. Bu düzenleme nedeniyle, delillerin belirtilmiş fakat ilgili olduğu vakıyla ilişkilendirilmediği ihtimallerde, Kanuna uygun bir şekilde delil göstermeden söz edilemeyecektir. Aynı düzenlemeden yola çıkılarak, mülga 1086 sayılı Kanun döneminde bir alışkanlık olan *ve sair deliller*

⁴⁷ KIYAK, Kitap, s. 41. Burada m. 31/1'in uygulaması şu şekilde olmalıdır: Hâkim, davacıya dilekçesinde hiçbir vakıa göstermediğini hatırlatarak, dilekçesinin işleme konulabilmesi (yani karşı tarafa tebliğ edilebilmesi) için dilekçesinde *bu unsura yer vermesi gerektiğini* ifade etmeli, gerekirse davacıya süre verebilmelidir. Bu ihtimalde dilekçe henüz karşı tarafa tebliğ edilmediğinden ve vakıalar dava dilekçesinde bir unsur olarak hiç yer almadığı için, hâkimin yukarıdaki şekilde hareket etmesi dava malzemelerinin taraflarca getirilmesi ilkesine aykırı olmayacaktır. Çünkü hâkim, eksik vakıaları hatırlatmamakta, sadece dilekçede vakıalar kısmına yer verilmediğine dikkat çekerek bu unsura yer verilmesini istemektedir.

⁴⁸ Bkz. ULUKAPI, s. 237; KURU/ARSLAN/YILMAZ, s. 300.

⁴⁹ ULUKAPI, s. 237; MERİÇ, s. 397.

ibaresiyle delillerin teksifi yaptırımından kurtulma imkânının⁵⁰ ortadan kalktığı ileri sürülmektedir.⁵¹

Dava dilekçesinde delillere yer verilmiş, fakat bunların hangi vakıalara ilişkin olduğu ayrıca ve açıkça gösterilmemişse (yani somutlaştırma yükünün gereği getirilmemişse), mahkeme bu eksikliği *hâkimin davayı aydınlatma ödevi* (m. 31/1) çerçevesinde giderebilecektir.⁵² Deliller ile vakıalar arasında bağlantı kurulmuş (yani somutlaştırma yükünün gereği yerine getirilmiş) fakat delillerin gösterilmesi noktasında maddi hatalar mevcut ise, bunların giderilmesi için m. 183/1 doğrultusunda hareket edilmesi mümkün olabilmelidir. Dava dilekçesinde vakıalara yer verilmiş, fakat deliller kısmına *hiç yer verilmemiş ise* bu eksikliğin giderilmesi noktasında m. 119/2'nin kıyasen uygulanabileceği kanısındayız. Yargıtay delillerin gösterilmesi hususunda m. 145 düzenlemesinin de dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.⁵³

---

⁵⁰ 1086 sayılı Kanun döneminde bunun mümkün olup olmayacağı yönündeki tartışmaların kısa bir sunumu için bkz. KARSLI, s. 488-489.

⁵¹ Bkz. PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s. 506-507; KARSLI, s. 489. Karş. UMAR, s. 362. Yazar ise, 6100 sayılı Kanunda *delillerin nelerden ibaret olduğunun açıklanması* gibi bir düzenlemeye yer verilmediği için, dava dilekçesinde belirli bir delil türünün hiç yazılmamış olması halinde dahi, bu delilin sonradan ileri sürülebileceği görüşündedir. Hâlbuki m. 145 düzenlemesinin getirdiği imkân ayrı tutulduğunda, yazarın görüşüne katılma olanağı yoktur. Çünkü m. 119/1-f *her bir vakıanın hangi delille ispat edileceğinin* dava dilekçesinde belirtilmesini aramakla, hem *delillerin nelerden ibaret olduğunun* hem *hangi vakıaya ilişkin olduğunun açıklanmasını* istemektedir.

⁵² ULUKAPI, s. 237. Ayrıca bkz. MERİÇ, s. 401-402. Bu noktada somutlaştırmanın bir yük olduğundan yola çıkılarak, vakıalar ile deliller arasında bağlantı kurmayan davacının bunun sonuçlarına katlanacağı şeklinde bir görüşü benimsemek de mümkündür.

⁵³ "...HMK'nın 119. maddesinin (f) bendinde (aslında m. 121/1) ve 318. maddesinde tarafların dilekçeleri ile birlikte, tüm delillerini açıkça ve hangi vakıanın delili olduğunu da belirterek bildirmek; ellerinde bulunan delillerini dilekçelerine eklemek ve başka yerlerden getirilecek belge ve dosyalar için de bunların bulunabilmesini sağlayan bilgilere dilekçelerinde yer vermek zorunda oldukları belirtilmiş ise de bu eksikliğin tamamlanması

6. Dayanılan hukuki sebepler (m. 119/1-g)

Hukuki sebepler, dava dilekçesinin zorunlu unsuru olmadığı için, bu unsurların hiç belirtilmemiş, eksik veya yanlış belirtilmiş olmasının herhangi bir yaptırımı yoktur.⁵⁴

SONUÇ

Dava dilekçesinde yer alan unsurların eksik olması halinde nasıl hareket edileceği noktasında 119 uncu maddenin ikinci fıkrasının yetersiz kalması iki açıdan değerlendirilebilir: İlk olarak, *açıkça* bu maddenin uygulama kapsamı dışında bırakılan unsurların eksik olması halinde hangi hükümlerin uygulanacağı; ikinci olarak, tüm unsurlar açısından eksiklik kavramının nasıl yorumlanması gerektiğidir. İlk hususa ilişkin kanaatimiz, sadece biçimsel nitelik taşıyan mahkemenin adı ve hukuki sebep unsurları dışında kalanlar (ki bu unsurların eksik olmasının bir yaptırımı olmayacağı kanaatindeyiz) açısından hâkimin duruma göre m. 31 veya m. 183 hükümlerine göre hareket edebileceğidir. İkinci husustaki kanaatimiz ise, eksiklik kavramının bir unsurun dava dilekçesinde hiç yer almamış olması veya yer almış olmakla birlikte, hiç yer almamış olarak kabul edilmesine yol açacak derecede noksan bırakılmış olması şeklinde yorumlanmasıdır. Bu nedenle, m. 119/2'ye tabi kılınan unsurlar açısından

---

mümkün olduğundan Yasa'nın 119/2 maddesine kıyasen davacıya bir haftalık kesin süre verilmeli, bu süre içinde eksikliğin tamamlanmaması halinde dava açılmamış sayılmalıdır. Öte yandan HMK'nın 322. maddesine göre basit yargılama usulüne tabi davalarda uygulanma yeri bulunan HMK'nın 145. maddesine göre kural olarak taraflar, Kanunda belirtilen süreden sonra delil gösteremezler ancak bir delilin sonradan ileri sürülmesi yargılamayı geciktirme amacı taşııyorsa veya süresinde ileri sürülememesi ilgili tarafın kusurundan kaynaklanıyorsa, mahkeme o delilin sonradan gösterilmesine izin verebilir..." 21. HD, 5.12.2012, 16743/22172 (L).

⁵⁴ "...Hukuki sebepler; davacının talep sonucunu haklı göstermek için dava dilekçesinde bildirmiş olduğu vakıaların hukuki niteliğidir. Her ne kadar davacının dava dilekçesinde dayandığı hukuki sebepleri bildirmesi gerekse de hukuki sebeplerin bildirilmesi dava dilekçesinin zorunlu unsuru değildir. Hakim, Türk kanunlarını kendiliğinden uygulamakla yükümlü olduğu için dava dilekçesinde dayanılan hukuki sebeplerin gösterilmemiş olmasının bir müeyyidesi yoktur..." 3. HD, 4.3.2013, 2030/3444 (L).

da hâkim, bazı ihtimallerde m. 31 veya m. 183'e göre hareket edebilecektir.

Dava dilekçesinde mevcut olabilecek eksikliklere uygulanacak yaptırımlar noktasındaki belirsizliğin aşılması için m. 119 düzenlemesinin şu şekilde değiştirilmesinin isabetli olabileceği düşüncesindeyiz.

“Dava dilekçesinin içeriği

MADDE 119- (1) Dava dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur:

a) Mahkemenin adı.

b) Davacı ile davalının adı, soyadı ve adresleri.

c) Davacı gerçek kişi ise Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya yabancı kimlik numarası, tüzel kişi ise, varsa tüzel kişi kimlik numarası veya vergi kimlik numarası.

ç) Varsa tarafların kanuni temsilcilerinin ve davacı vekilinin adı, soyadı ve adresleri.

d) Davanın konusu ve malvarlığı haklarına ilişkin davalarda, dava konusunun değeri.

e) Davacının iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri.

f) İddia edilen her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceği.

g) Dayanılan hukuki sebepler.

ğ) Açık bir şekilde talep sonucu.

h) Davacının, varsa kanuni temsilcisinin veya vekilinin imzası.

(2) Birinci fıkranın (a) ve (g) bentleri dışında kalan hususlara dava dilekçesinde yer verilmemiş olması halinde, hâkim davacıya eksikliği tamamlaması için bir haftalık kesin süre verir. Bu süre içinde eksikliğin tamamlanmaması halinde dava açılmamış sayılır.

(3) Dava dilekçesinde, davacının iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların eksik yazılmış olması halinde, hâkim davacıya eksikliği tamamlaması için süre veremez. Diğer unsurların eksik yazılmış olması halinde, bunların giderilmesi için davanın aydınlatılmasına ve maddi hataların düzeltilmesine ilişkin hükümleri uygulanır.”

KAYNAKÇA

ANSAY, Sabri Şakir, *Hukuk Yargılama Usulleri*, 7. bs., Ankara 1960.

ATALI, Murat, “Hukuk Yargılamamızda Genel Mahkemeler, Görev Kavramı ve Görevsizlik Kararı”, *Prof. Dr. Halil Cin’e Selçuk Üniversitesinde 10. Hizmet Yılı Armağanı*, Konya 1995, s. 525-551.

BİLGE, Necip/ÖNEN, Ergun, *Medenî Yargılama Hukuku Dersleri*, 3. bs., Ankara 1978.

DURSUN, Hasan, *Medeni Usul Hukukunda Davanın Açılmamış Sayılması*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Alim TAŞKIN), Gazi Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2007.

ELGÜN, Emel Şeyda, *Medenî Usul Hukukunda Davanın Açılmamış Sayılması ve Sonuçları*, (Danışman: Doç. Dr. Sema TAŞPINAR-AYVAZ), Ankara Üniversitesi SBE, Yayınlanmış YLT, Ankara 2010.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu 1/574 (<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss393.pdf>)

HukukTürk Mevzuat-İçtihat Bilgi Bankası (www.hukukturk.com) – (H)

İYİMAYA, Ahmet, “Sorumluluk Davasının Açılmamış Sayılması”, *YD*, 16 (1-2), 1990, s. 46-58.

KARSLI, Abdurrahim, *Medeni Muhakeme Hukuku Ders Kitabı*, 3. bs., İstanbul 2012.

KIYAK, Emre, “Hukuk Yargılamasında Usule İlişkin Bazı Sorunların İncelenmesi”, *THD*, 9 (96), 2014, s. 53-59.

KIYAK, Emre, *Türk Hukuk Muhakemesinde Davanın Açılmasının Usul Hukukuna İlişkin Sonuçları*, Ankara 2014. (Kitap)

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip (HATEMİ, Hüseyin/SEROZAN, Rona/ARPACI, Abdülkadir), *Borçlar Hukukuna Giriş, Hukukî İşlem, Sözleşme*, (Borçlar Hukuku: Genel Bölüm: Birinci Cilt), 4. bs., İstanbul 2008.

KURU, Baki, “Hukuk Usulünde Dâva Sebebi”, *AD*, 1967/4, s. 239-268.

KURU, Baki, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, C. II, 6. bs., İstanbul 2001.

KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder, *Medenî Usul Hukuku*, 22. bs., Ankara 2011.

Legalbank Elektronik Hukuk Bankası (www.legalbank.net) - (L).

MERİÇ, Nedim, “Hâkimin Davayı Aydınlatma Yükümlülüğü”, *DEÜHFD*, 11 (Özel S.), 2009, s. 377-424.

ÖZMUMCU, Seda, “Davanın Açılmasına Bağlanan Hukuki Sonuçların Davanın Açılmamış Sayılması Halinde Değerlendirilmesi”, *İÜHFMD*, LXXX (2), 2012, s. 183-206.

PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet, *Medenî Usûl Hukuku*, 14. bs., Ankara 2013.

POSTACIOĞLU, İlhan E., “Dâvanın ve Kaziye-i Muhkemenin Unsuru Olarak Hukukî Sebep”, *AÜHFY*, 1974, s. 497-527.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük (www.tdk.gov.tr)

ULUKAPI, Ömer, *Medenî Usûl Hukuku*, Konya 2014.

ULUKAPI, Ömer, *Medeni Usul Hukukunda Tarafların Duruşmaya Gelmemesi*, Konya 1997.

UMAR, Bilge, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi*, Ankara 2011.

YILMAZ, Zekeriya, *Medenî Usul Hukukunda Davanın Açılmamış Sayılması*, 2. bs., Ankara 2008.